

İçindekiler

Önsöz

- I. «Peygamberler», peygamberlik ve peygamberler
 - A. «Peygamberler» nedir? sayfa iv
 - B. Peygamberlik nedir? sayfa iv
 - C. Epistemoloji açısından peygamber ve peygamberlik nedir? sayfa v
 - Ç. Kimler peygamber sayılırdı? sayfa vi
- II. Yeşaya kitabına giriş
 - A. Yeşaya'yla ilgili kişisel bilgi
 1. Ailesi sayfa x
 2. Adı sayfa x
 3. İçinde yaşadığı ortam sayfa x
 - B. Tarihi araştırmadan peygamberliğin anlaşılmaışı sayfa xii
 - C. Tanrı'nın dünyada olup bitenlerden uzak durmaışı sayfa xii
 - Ç. Yeşaya kitabında adları geçen uluslarla ilgili tarihsel özetler sayfa xii
 - D. Yeşaya kitabının yapısı sayfa xv
 - E. Yeşaya kitabının Kutsal Söz kanonunda oluşu sayfa xvi
 - F. Yeşaya kitabının tek bir yazarın eliyle yazılmış oluşu sayfa xvi
 - G. Yeşaya Bölümünün Açıklanışı notlarının kullanılışı sayfa xix
 - Ğ. Yazarın okuyucuya kişisel sözleri sayfa xx
 - H. Yeşaya kitabının ana konuları sayfa xxi
- III. Yeşaya kitabının açıklanışı sayfa 1-634
- IV. Sonsuz sayfa 635
- V. Ek notlar
 - A. Egemenler ve Olaylar Çizelgesi
 - B. Kutsal Kitap'ta Adları Geçen Önemli Yerler kaynağından alınan notlar
 - C. Haritalar

Önsöz

«Peygamberler», peygamberlik ve peygamberler

«Peygamberler» nedir?

İsa Mesih, Eski Antlaşma'dan söz ederken «Yasa'yla Peygamberler» deyimini sık sık kullanırdı. Kutsal Yazı'daki kitaplar dizisinde peygamberler tarafından yazılan ve adlarını taşıyan Peygamberler kitapları, Yasa'yla Yeni Antlaşma (İncil) arasında bulunur. Peygamberler Yasa'nın törelerini değil, Yasa'nın temel ilkelerini vurguladılar. İsa Mesih'i ve O'nun kayra egemenliğini önceden bildirdiler. Yasa'nın tamamlanacağını ve bundan böyle de geçerliğinin olmayacağını, bunun yerinde İsa Mesih'in sağlayacağı kurtuluş çağının egemenlik süreceğini imlediler. Böylelikle Peygamberler, Yasa'yla Yeni Antlaşma arasında bir bağ oldu.

Peygamberlik nedir?

Peygamberlik kitapları, önbilim nitelikleri yüzünden Tanrı'dan kaynaklanır. İnsan tarafından yazılan tarih, yasa, şiir ve ruhsal övgülerin örnekleri çoktur, ama insandan kaynaklanan peygamberlik yoktur. Geleceği bilmek Tanrı'ya özgü bir ayrıcalıktır. Kişi gelecekle ilgili varsayımları tasarlayabilir, kuramları savunabilir, ama bunların doğru olup olmadığı, gerçekleşip gerçekleşmeyeceği bilinmez. İnsanların önbildirileri, birer kuramdan başka bir şey değildir. Gerçek peygamberlik, her bir ayrıntısında tamamlanacak önbilimdir. Bu da, yalnız ve yalnız Tanrı'nın eseridir (Tesniye 18:21,22).

Peygamberlik, olayları önceden bildirir. Ama yalnız bu kadarla kalmaz! Her olay, belirli etkenler dizisinden oluşur. Peygamberlik edebilmek için henüz görünmeyen olguların ne olacağını, hangi sırada dizileceğini bilmek gerekir. Bir olayın sonradan gelen olayları nasıl etkileyeceğini, aynı zamanda tüm olayların toplam olarak oluşturacağı sonucu önceden anlayabilmek gerekir. Tanrı'dan başka hiçbir varlığın bunu bilme ve bildirme yeteneği yoktur.

En ufak bir istisna olmaksızın gerçekleşen peygamberliği bildirerek Tanrı, Kendisi'nin Tanrı olduğunu (Yeşaya 46:9,10) ve ilahların Tanrı olmadıklarını (Yeşaya 41:23) kanıtlar.

Ayrıca Tanrı gizli şeyleri ışığa çıkarır (1. Krallar 14:1-6; 2. Krallar 5:21-27). Bu da peygamberliğin bir dalıdır.

Özet olarak Kutsal Yazı'da peygamberlik nedir? Tanrı, bildirisini açıklamak için peygamberleri atadı, onları yetki ve yetenekle donattı. Kutsal Ruh rüyet, rüya ya da sesle peygamberlerin zihinlerini, dillerini ve kalemlerini yönlendirdi. Öyle ki, sesli olsun, yazılı olsun, bildirdikleri sözleri «Rab YAHVE şöyle diyor» önsözleriyle ilan ederlerdi. Yazıldığı gibi, «İlkin şunu bilmelisiniz: Kutsal Kitap'taki hiçbir Peygamberlik Sözü özel bir kişinin yorumu değildir. Çünkü Peygamberlik Sözü hiçbir zaman insanın isteğiyle ortaya çıkmamıştır. Tersine, Kutsal Ruh'ça yöneltilen insanlar Tanrı'dan konuşmuştur» (2. Petrus 1:20,21).

Peygamberler Tanrı'dan öğrendikleri bilgiyi insanlara bildirdiler. Bildirdikleri konular, genellikle gelecekte gerçekleşecek olaylardı. Bu peygamberliklerin yerine gelmesi, peygamberliği bilenlerin Tanrı'ya ve Sözü'ne olan imanını güçlendirdi. Aynı zamanda dinleyiciler peygamberliklerin yerine gelmesini görmeseler bile, peygamberlikler dinleyicileri uyarır, avutur, eğitir ve yönlendirir.

Örneğin, Yeşaya'nın sürgünle ilgili peygamberliğini duyan kimileri, Yahuda Babil'e sürülmeden önce öldüler. Ama o kişiler de peygamberlikten yararlanabilirlerdi. Onlar Yeşaya'nın isteklendirdiği gibi yalancı ilahlara tapmayı bırakarak yaşamlarını kutsal bir düzen içine koyabildiler. Tanrı'yla doğru ilişkide bulunarak Babil'e sürülmeye de ölmeye de hazırıldılar.

Örneğin, Hizkiya'nın krallığını tehdit eden ve ona saldıran güç Asur'du. Yeşaya Hizkiya'yı bu saldırılarda Tanrı'nın Sözü'yle yüreklendirdi. Ne var ki, Yeşaya Hizkiya'nın egemenliğinden sonra Yahudalılar'ı Asur'un değil, Babil'in sürgüne göndereceğini önceden bildiriyordu. Bu peygamberlikler bildirildiği zaman Babil daha güçlü bir ülke değildi. Babil o günlerde hiçbir ülkeyi ele geçiremezdi, çünkü Asur buna olanak tanımazdı. Ne var ki, Hizkiya Babil'le ilgili peygamberliklerden kaynaklı uyarıları daha ciddi bir biçimde almalıydı. Hastalıktan iyileşmesini kutlamak için Babil'den gelen temsilcilere açık yüreklilikle davranmamalıydı. Senli benli olmamalıydı. Yeşaya da Hizkiya'yı bu yüzden azarlamalıydı (Yeşaya 39:1-6). Peygamberlik her dinleyici için gündelik bir uygulamayı da içerir. (Matthew Henry's Commentary, Cilt IV, sayfa v-ix).

Epistemoloji açısından peygamberler ve peygamberlik nedir?

1. Ad

Profeteia (BD@N0J , \ ;"pro dışarıya, femi, konuşmak) Tanrı'nın düşüncelerini ve öğütlerini açıklamak anlamına gelir. Yeni Antlaşma'da profeteia şöyle kullanılır:

- a. Peygamberlik armağanı için (Romalılar 12:6; 1. Korintliler 12:10; 13:2)
- b. Peygamberlik armağanının eylemi ya da peygamberlik edilen konu için (Matta 13:14; 1. Korintliler 13:8; 14:6,22; 1. Selanikliler 5:20; 1. Timoteos 1:18; 4:14; 2. Petrus 1:20,21; Vahiy 1:3; 11:6; 19:10; 22:7,10,18,19).

Eski Antlaşma'daki peygamberlik, çoğunlukla gelecekteki olayları bildirmekten oluştu (Mika 5:2'ye ve Yuhanna 11:49-52'e bakın). Buna karşın, peygamberlik yalnızca, hatta birincil olarak, önceden bildirme değildir. Doğal yolla bilinemeyeni bildirmektir (Matta 26:68). Geçmişle, şimdiki zamanla ya da gelecekle ilgili olabilir, asıl olarak Tanrı'nın istemini açıklamaktır (Tekvin 20:7; Tesniye 18:18; Vahiy 10:11; 11:3).

Belirli ayetlerde Haberciler'den sonra peygamberlerden söz edilir (1. Korintliler 12:28; Efesliler 2:20). Söz edilen peygamberler İsraili peygamberler değildir. Cennete dönmüş İsa Mesih'in kiliseye armağan ettiği peygamberlerden söz edilir (Efesliler 4:8,11; Haberciler'in İşleri 13:1). Kilisedeki peygamberlerin hizmeti iki yönlüydü:

- a. Mesih inanlılarını bina etmek, avutmak ve yüreklendirmek (1. Korintliler 14:3),
- b. İnanmayanlara, yüreklerinin gizli kapaklı yönlerinin Tanrı tarafından bilindiğini kanıtlamak, günahlarının ağırlığını göstermek ve onları Tanrı'ya tapınmaya isteklendirmek (1. Korintliler 24,25).

Kutsal Yazı'nın kaydedilmesi tamamlanınca, peygamberlik sona erdi (1. Korintliler 13:8,9). Öğretmen, peygamberin görevini aldı (2. Petrus 2:1'deki önemli değişikliğe dikkat edin! «İsraililer arasında yalancı peygamber çıktığı gibi, sizin aranızda da yalancı öğretmenler bulunacak.») Peygamberin haberi, doğrudan doğruya Tanrı'nın belirli bir durum için isteminin açıklanmasıydı. Öğretmenin bildirisi, esinlemeyle bildirilmiş ve kaydedilmiş Kutsal Yazı'dan seçilen bina edici, avutucu ve yüreklendirici öğretidir.

2. Sıfat

Profetikos (BD@N0J 46 `H) peygamberlikle ilgili, peygamberden gelen, peygamberlik niteliğini taşıyan demektir (Romalılar 16:26; 2. Petrus 1:19).

3. Fiil

Profeteuo (BD@N0J , bT) peygamber olmak, peygamberlik etmek anlamına gelir ve şöyle kullanılır:

- a. İlk anlamı, Tanrı'nın düşüncelerini açıklamaktır (Matta 7:22; 26:68; 1. Korintliler 11:4,5; 13:9; 14:1,3-5,24,31,39; Vahiy 11:3).
- b. İkinci anlam, geleceği önceden bildirmektir (Matta 15:7; Yuhanna 11:51; 1. Petrus 1:10; Yahuda 14).

Peygamber

1. Profetes (BD@NZJ 0H), açık konuşan (Yukarıda, peygamberlikle ilgili notlarda «ad» paragrafına bakın), Tanrı'nın bildirisini ilan eden, Grekler'ce ilahların görünmez alemde bildirilerini yorumlayan kişiydi.

LXX'de İbranice rôeh sözcüğünün cevirisidir (1. Samuel 9:) ve «gören» anlamındadır. Bundan, bir peygamberin Tanrı'yla yakın ilişkide bulunduğu anlaşılır. Profetes sözcüğü, İbranice nabhi sözcüğünün de cevirisidir. Nabhi sözcüğü, Tanrı bildirisinden çıkan kişi ya da kendisine bir haberin gizlice iletildiği kişi anlamını taşır. Bir peygamber, Kutsal Ruh'un üzerinde olduğu kişi (Sayılar 11:17-29), Tanrı'nın konuştuğu ve aracılığıyla başkalarına konuştuğu kişiydi (Sayılar 12:2, Amos 3:7,8). Eski Antlaşma'daki peygamberler, Tanrı'nın gelecekteki yüceliği ve sağlayacağı kurtuluşla ilgili bildirimleri açıkladılar. Yeni Antlaşma'daki peygamberler hem Tanrı'nın geçmişte sağlamış olduğu kayrayı bildirdi, hem de O'nun gelecek için amaçlarını açıkladılar.

Yeni Antlaşma'da profetes sözcüğü şöyle kullanılır:

- a. Eski Antlaşma'daki Peygamberler için (Matta 5:12; Markos 6:15; Luka 4:27; Yuhanna 8:52; Romalılar 11:3)
- b. Geniş anlamda, peygamberler için (Matta 10:41; 21:46; Markos 6:4)
- c. Vaftizci Yahya için (Matta 21:26; Luka 1:76)
- ç. Mesih inanlıları topluluğundaki peygamberler için (Haberciler'in İşleri 13:1; 15:32; 21:10; 1. Korintliler 12:28,29; 14:29,32,37; Efesliler 2:20; 3:5; 4:11)
- d. Önceden bildirilmiş peygamber olarak Mesih İsa için (Markos 6:15; Luka 7:16; Yuhanna 1:21; 4:19; 6:14; 7:40; 9:17; Haberciler'in İşleri 3:22; 7:37)
- e. Gelecekte özel bir görev yüklenmek için çağrılacak iki peygamber için (Vahiy 11:19,18)
- f. Giritli şair Epimenides için (Titus 1:12)
- g. Peygamberlerin yazdıkları için (Luka 24:27; Haberciler'in İşleri 8:28)

(W.E. Vine, An Expository Dictionary of New Testament Words, Cilt III, s.222-223)

Kimler peygamber sayılırdı?

Adem Mesih'in geleceğine ilişkin peygamberlik duydu (Tekvin 3:15) ve onu kuşkusuz çocuklarına ilettili. Hanok, Mesih'in ikinci gelişile ilgili peygamberlikte bulundu (Yahuda 14). Nuh da Tanrı'dan vahiy aldı ve onu çağdaşlarına ilettili (Tekvin 6:13; 2 Petrus 2:5). İbrahim İsa Mesih'in gününü gördü (Tekvin 20:7; Yuhanna 8:56; Haberciler'in İşleri 7:2). Yakup İsa Mesih'ten belirgin bir biçimde söz etti (Tekvin 49:1,10). İsrail'in 400 yıl kölelik dönemi bitince Musa, İsrailoğulları'nı Mısır'dan Kenan ülkesine getirmekle görevlendirildi (Hoşea 12:13). Çöldeki sorumluluğu o denli ağırdı ki, ona yardım etmek için yetmiş ihtiyar seçildi (bir kez peygamberlik ettiler, Sayılar 11:25).

Musa, Tanrı'nın bildirisini ilk yazan peygamberdi. Tanrı'nın İsraililer arasından ona benzer bir peygamber çıkaracağını önceden söyleyerek Mesih'in gelişini bildirdi (Tesniye 18:15,18). Aynı zamanda peygamberlerde aranacak nitelikleri bildirdi: «Ancak bir peygamber kendisine söylemeyi emretmediğim bir sözü küstahça benim isimle söyler, yahut başka ilahların ismiyle söylerse, o peygamber ölecektir. Ve Rabbin söylemediği sözü nasıl bilelim? diye yüreğinden dersin; peygamber Rabbin ismiyle söylediği zaman, o şey olmaz ve çıkmazsa, Rabbin söylemediği şey olur; peygamber küstahlıkla söylemiştir...» (Tesniye 18:20-22).

Hakimler döneminde yalnız bir tek peygamberden söz edilir. O da Debora'dır (Hakimler 4:4). Kutsal Ruh işlemekteydi ama peygamberlikleri bildirerek değil, O'nun gücü, yüreklilik ve yetenekle savaşmak için yardım sağlıyordu. Yazıldığı gibi, «o günlerde Rabbin sözü seyrekti» (1. Samuel 3:1). Bu dönemden sonra Tanrı'nın Samuel'i peygamber olarak seçtiği tüm İsrail'de bilindi (1. Samuel 3:19-20). Samuel, peygamberlerin okullarını kurdu (2. Krallar 2:3). Tanrı çok kez bu okullardan peygamberleri çağırdı. Ancak Amos peygamber oğullarından değildi (Amos 7:14). Samuel Davut'u kral olarak meshetti.

Davut hem kral hem de peygamberdi (2. Samuel 23:2; Haberciler'in İşleri 2:30). Bu iki görevi yüklenerek, kral-peygamber sorumluluğunu taşıyan Mesih İsa'yı simgeledi. Davut'un yanında görenler vardı. Gad (1. Tarihler 21:9-19; 29:29-30; 2. Tarihler 29:25) ve Iddo (2. Tarihler 9:29; 12:15; 13:22; Ezra 5:1; 6:14; Zekarya 1:1,7) gibi, bu görenler Davut'a Tanrı'dan haberler iletiyor ve İsrail'in tarihini yazıyorlardı. Ayrıca, Davut ve komutanları (1. Tarihler 25:1), tapınakta çalgılarla peygamberlik etsinler diye Asaf (Mezmun 50; 73-83), Heman (1. Tarihler 16:38,41-42; 25:4-6; Mezmun 88) ve Yedutun (1. Tarihler 16:38,41-42) ve bunların oğullarını seçtiler. Yazdıkları mezmurlarda İsa Mesih ve egemenliğinden çok söz ettiler.

Krallar döneminde de peygamberler görevliydi. En ünlüleri İlyas (1. Krallar 18:22) ve Elişa'ydılar (1. Krallar 19:16). Obadya 100 peygamber Kral Ahab'ın karısı İzebel'den sakladı (1. Krallar 18:4). Peygamberlerin okulları yeniden önemli bir rol oynuyordu ve peygamberlerin oğulları olarak bilinen öğrenciler önemli kişilere haber götürme sorumluluğunu taşıyorlardı (1. Krallar 20:35-43; 2. Krallar 9:1-10).

Genellikle peygamberler Tanrı'dan gelen haberi yalnız söyleyerek iletiyorlardı. İlyas'ın bir kez İsrail kralına yazılı bir haber gönderdiği kaydedilir (2. Tarihler 21:12). Bunun yanında, İsrail'in tarih kitaplarını yazanlar peygamberlerdi. Bunun için «Yasa'yla Peygamberler»den söz edildiğinde, Peygamberler hem tarih hem de peygamberlik kitaplarını içerir.

Yahuda ve İsrail krallıklarının sonuna doğru bazı peygamberler, ilettikleri peygamberlikleri yazmaya yönlendirildiler. Bu dönemde ilk yazan peygamber Hoşea'ydı. Yoel, Amos ve Obadya aynı günlerde, Yeşaya da onlardan az sonra bildirilerini kalem aldılar. Böylelikle daha doğmamış kuşaklar, peygamberlik edilen konuları gerçekleştirmiş olaylarla karşılaştırabilir, bundan böyle imanda güçlenebilir. İnsanlar peygamberleri öldürebilirdi ama peygamberliklerini yok edemezdi (2. Tarihler 24:20-22; Matta 23:31; Luka 11:47; Romalılar 11:3; 1. Selanikliler 2:15).

İsrail ve Yahuda egemenliklerinin sonuna doğru yazan peygamberler, Mesih'ten kendilerinden önce gelen peygamberlerden daha çok söz ettiler. Buna bakarak, yalnız Yahudiler değil, Mesih inanlıları da yazılan peygamberlikten yararlanabilir. Gerçekten Eski ve Yeni Antlaşma birbirlerine ışık tutar.

Sürgün döneminde de peygamberler vardı. Ne var ki, Babil'den Kenan ülkesine dönme zamanı gelince İsraililer, Musa gibi bir peygamber eliyle değil, kahin olan Yehu'nun ve Yahuda krallık soyundan olan Zerubbabel'in (1. Tarihler 3:17-19) ve daha sonra yazıcı olan Ezra'nın (Ezra 7:6) yönetiminde döndüler (Ezra 2:1-2). Eski Antlaşma bitinceye dek Kutsal Ruh peygamberlik bildirmeyi sürdürdü (Matthew Henry's Commentary, Cilt IV, sayfa v-ix).

Yukarıda adları yazılanlardan başka, Kutsal Kitap'ta adlarıyla adlandırılan bölümleri yazan şu peygamberler de vardır. Tarihte yaşadıkları sırayla bu peygamberler şunlardır:

A. Sürgünden önceki peygamberler

1. Yoel M.Ö. 850-700
2. Yunus M.Ö. 800
3. Amos M.Ö. 780-755
4. Hoşea M.Ö. 760-710
5. Mika M.Ö. 740
6. Yeşaya M.Ö. 740-680
7. Nahum M.Ö. 666-615
8. Tsefanya M.Ö. 630-620
9. Habakkuk M.Ö. 627-586
10. Yeremya M.Ö. 626-580

B. Sürgün zamanındaki peygamberler

11. Daniel M.Ö. 604-535
12. Hezekiel M.Ö. 593-570
13. Obadya M.Ö. 585

C. Sürgünden sonraki peygamberler

14. Haggay M.Ö. 520
15. Zekarya M.Ö. 520-518
16. Malaki M.Ö. 450-400 (Scofield, sayfa 712)

Vaftizci Yahya Eski Antlaşma döneminin son peygamberiydi (Matta 11:9,10; Luka 1:15-17; 16:16; Yuhanna 10:41). Yüce görevi, İsa Mesih için yol hazırlamaktı. Kendisinden önceki peygamberler İsa Mesih'i uzaktan gördüler, ama Yahya O'na yakından tanık oldu (Yuhanna 1:29).

Eski Antlaşma'daki peygamberleri niteleyen bazı özellikler şunlardır:

1. Her bir peygamber Kutsal Ruh'ça yönetilen bir kişiydi (2. Petrus 2:21).
2. Peygamberler, Tanrı tarafından yönlendirildiği, esinlendirildiği ve görevlendirildiğinden emindi (2. Tarihler 18:16,26,27; Yeşaya 50:4-7).
3. Peygamberler, Tanrı'dan peygamberlik alırken ve onu insanlara bildirirken, sürekli iyi düşünebilir durumdaydı. Kimileri bedence yorulmuş ya da yıpranmışlardı (Daniel 10:8; Vahiy 1:17), ama ussal yeteneklerini ve anlayışlarını yitirmediler. Peygamberlik Ruhunu, hem düşünceleri hem de ussallığı kullandı, ama hiçbir zaman aklın zayıflamasına olanak tanımadı. Tam tersine, onu aydınlattı. Kutsal Ruh'un devindirdiği kişiler, düşüncelerinde sürekli berraklığa, değişmezliğe, güçlü ve durağan yargı yeteneğine sahiptiler.... Tanrı, istemini bildirmek için geri zekalılar ve ahmakları değil, akılları tam ve yetkin olanları kullandı....» (Smith on Prophecy, s. 190'dan Matthew Henry's Commentary, Cilt IV, sayfa x'e aktarılan parça)

Kilise ataları, Tanrı'nın peygamberleriyle yalancı peygamberler arasındaki ayrılığa sık sık dikkat çektiler. Yalancı peygamberler -- ya cinle ya da aşırı kışkırtılmış düşüncelerle yönlendirildiler -- ussal durumları değiştirilmiş olarak delice çöşkünükle ve aşırı düzensizlikle bildirimlerini ilettiler. İkinci yüzyılda Montancılar ussal kişiler olarak değil, kendilerinden geçmiş durumda çılgın bir biçimde konuşurlardı.

4. Tüm peygamberlerin amacı birdi: İnsanları günahattan Tanrı'ya döndürmek ve Tanrı'ya karşı görevlerini tamamlamak (Yeremya 7:3-7; Zekarya 7:8-10; 8:16-17). Tüm peygamberlikler, insanların Musa'nın bildirdiği Yasa'yı tutmaları için üstelediler.
5. Tüm peygamberler, kimileri açıkça kimileri de daha kapalı bir biçimde, İsa Mesih'i tanıttılar (1. Petrus 1:10,11).
6. Çoğu peygamberler, çağdaşları tarafından hor görüldü (2. Tarihler 36:16; Haberciler'in İşleri 7:52).
7. İnsanlar peygamberleri hor gördüler ama Tanrı onları onurlandırdı («Peygamberlerin ruhunu esinleyen Rab Tanrı», Vahiy 22:6). «Rab [onlarla] birlikteydi ve bütün sözlerinden hiçbirini yere düşürmedi» (1. Samuel 3:19; Yeşaya 44:26; Zekarya 1:6). Tanrı bina etmek ya da yıkmak için peygamberler aracılığıyla konuşunca, eğer insanlar günahını bırakarak Tanrı'ya dönerlerse, O yargı yöntemlerini değiştirmekte özgürdü (Yeremya 18:7-10; Yunus 3:4-4:2).

Yeni Antlaşma'ya gelince, İsa Mesih cennete döndükten sonra yabancı dillerle konuşma armağanı, peygamberliğin yeni bir yönüydü. Henry'nin 1712 yılında bu konuyla ilgili kaydettiği gözlem ilginçtir: Diller «ve peygamberliğin diğer armağanları, belirti oldukları için, çoktan sona erdi ve artık kullanılmıyor, ve onların yeniden geçerliliğe geçeceklerini beklemek için hiçbir yönden yüreklendirilmiyoruz; tam tersine, yazılı Kutsal Kitap'ı saptanmış Peygamberlik Sözü olarak tanımaya ve onu dikkatle dinlemeye, araştırmaya ve sınıksız sarılmaya yönlendiriliyoruz (2. Petrus 1:19).» (Yeşaya 22:1'le ilgili not ve dipnotu inceleyin.) (Matthew Henry's Commentary, Cilt IV., sayfa ix-xi).

Yeşaya kitabına Giriş

A. Yeşaya peygamberle ilgili kişisel bilgi

1. Yeşaya'nın ailesi:

Yeşaya Amots'un oğluydu (1:1; 2:1; 13:1). Amots, Amos peygamberden ayrı bir kişidir. Yahudi geleneksel inancına göre Yeşaya'nın babası, kral Uzziya'nın kardeşi idi. Bu doğru değilse bile Yeşaya, özellikle Ahaz ve Hizkiya'nın dönemlerinde sık sık sarayda bulunuyordu (7:3-16; 38:1-8; 39:3-8). Onun kullandığı dil bu ortamı yansıtır; kimi peygamberlerinkinden daha kibar ve incedir. Yeşaya, Yahuda'da olup bitenleri resmen kaydeden tarihçiydi (2. Tarihler 26:22; 32:32).

Yeşaya'nın eşi, nebiye (kadın peygamber) olarak biliniyordu. Debora (Hakimler 4:4) ve Hulda (2. Krallar 22:14-20) gibi peygamberlik yeteneği olup olmadığı kesin olarak bilinmiyor. Ancak en azından Yeşaya'nın eşi olduğu için nebiye olarak tanınıyordu. Yeşaya'nın iki oğlu vardı: Şearyaşub (7:3) ve Maherşalalhaşbaz (8:3). Bu adların her ikisi de birer peygamberlik bildirir. Şear-yaşub, kardeşinden oldukça büyüktü.

2. Yeşaya'nın adı:

«Yeşaya» adı, «Rabbin kurtuluşu» ya da «Yahve'nin kurtuluşu» anlamına gelir. Az kullanılan bir ad değildi. Eski Antlaşma'da Tanrı'ya müzikle hizmet etmek üzere Davut'un seçtiği müzisyenlerden biri (1. Tarihler 25:3,15), aynı dönemde Tanrı evinde hizmet gören bir Levili (1. Tarihler 26:25), Ezra'yla Yerusaleml'e dönen bir adam (Ezra 8:7) ve Nehemya'nın zamanında bir Bünyaminli (Nehemya 11:7) Yeşaya adını taşıyordu. Yeşaya (Yeşa-yâhu), «Yahve'nin gücü» anlamına gelen Hizkiya (Khizki-yâhu) ve «Yahve'nin doğruluğu» anlamına gelen Zedekiah (Tsidki-yâhu) ile karşılaştırılabilir. Seçildiği göreve -- Yahve'nin kurtuluşunu bildirme görevine -- bakılırsa Yeşaya'nın adı çok uygundu.

3. Yeşaya'nın yaşadığı ortam:

Tanrı, İbrahim peygamberi Kildaniler'in Ur kentinden çağırarak onu Kenan bölgesine götürdü ve orada ona, soyunun zamanla dolduracağı ülkeyi bildirdi. İbrahim'in torunu Yakup'un (İsrail'in) on iki çocuğundan türüyen topluluğun (İsrailoğulları'nın) yaşadığı bu bölgeye İsrail denilirdi. Tanrı, Musa'nın eliyle İsrailileri Mısır'a kölelikten özgür kıldıktan sonra onları Kenan bölgesinde İbrahim'e vaat edilmiş toprağa yerleştirdi. İsraililerin kralı önce Tanrı'nın Kendisi'ydü. Sonra İsraililer, çevrelerindeki ülkelere özenerek gözle görünen bir kral istediler. Tanrı ilkin Saul'u, sonra Davut'u kral olarak atadı.

İsrail'in üçüncü kralı Süleyman'ın ölümünden sonra topluluğun iki oymağı Süleyman'ın oğlu Rehoboam'ı ve on oymağı kral soyundan olmayan Yeroboam'ı desteklediler. Bu çekişme İsrail'in, on oymaktan oluşan İsrail ve iki oymaktan oluşan Yahuda adlarını taşıyan iki ayrı ülkeye bölünmesiyle sonuçlandı. Yeşaya Yahuda'da doğdu. İsrail'in iki ülkeye bölünmüşlüğünü yaşadı.

Yeroboam'ın kurduğu bağımsız İsrail krallığı, sekiz ayrı aileden gelen on sekiz kralın egemenliği altında ülkesel yaşamını sürdürmüştü. Ama Yeşaya'nın günlerinde Asur'un eline

düşmek üzereydi. Yeşaya yaklaşık on iki yaşındayken Pul adındaki Asur egemeni, İsrail'e saldırdı. İsraili kral Menahem, krallığını pekiştirmek ve Pul'un onu desteklemesini sağlamak için, Pul'a bin talant gümüş verdi (2. Krallar 15:19-20). Yirmi yıl sonra Pul (III. Tiglat-pileser), tüm küçük ülkeleri ele geçirmeye başladı. Suriye-Finike bölgesindeki küçük ülkeler, kendilerini Asur'dan korumak için bir federasyon kurdular. Şamlı Rezin, devletler birliğinin başkanı olacaktı. Yahuda kralı Ahaz bu federasyona katılmadı. Ahaz Asur'un, Yahuda'ya zaman zaman saldıran bu ülkeleri dize getirmesinin kendi yararına olacağını düşündü. Kararının sonucu, Şamlı Rezin ve İsraili Pekah'ın Ahaz'a saldırısıydı (2. Tarihler 28:5,6). Her iki ordu, Yahuda'nın değişik bölgelerine çok zarar verdikten sonra, birleşerek Yerusaleml'e karşı yürüdüler (2. Krallar 16:5).

Kral Ahaz yalancı ilahlara tapındığı ve oğullarını ateşte yaktığı için, Tanrı onu İsrail kralının eline verdi. İsrail bir günde «göklere erişen öfkeyle» yüz yirmi bin yiğiti öldürdü, «çünkü atalarının Allahu Rabbi bırakmışlardı». Zikri adında bir Efraimli «kralın oğlu Maaseya'yı, kral evinin bakanı Azrikam'ı ve kraldan sonra ikinci adam olan Elkana'yı öldürdü. İsrailoğulları kendi kardeşlerinden, kadınlar, oğullar, kızlar, iki yüz bin kişi sürdüler, hem de onlardan çok çapul malı aldılar ... ve Samiriye'ye getirdiler» (2. Tarihler 28:5-8[-15]).

Ahaz, Tiglat-pileser'e gümüş ve altın göndererek Suriye'ye ve İsrail'e karşı yardımını istedi (2. Krallar 16:7-10). İ.Ö. 732 yılında Tiglat-pileser Rezin'i öldürdü ve Suriye'yi denetimi altına aldı, Pekah'ı yendi ve sayısız İsraili'yi sürdü (2. Krallar 15:29; 16:9). Ahaz Şam'a gidip Tiglat-pileser'in önünde eğildi; bundan böyle Asur'un bir uyuşu olarak Yahuda'da krallığını sürdürdü.

Tiglat-pileser'in İsrail'in kuzey bölgelerini ele geçirmesi ağır bir darbeydi, ama bunu daha da büyük bir yenilgi izledi. Yeşaya yaklaşık 55 yaşındayken İ.Ö. 724 yılında Tiglat-pileser'i izleyen egemen V. Şalmaneser, üç yıl sürece Samiriye'ye saldırdı. Sargon, V. Şalmaneser'in tahtına zorla oturduğu sırada Samiriye ele geçirildi (İ.Ö. 722, [2. Krallar 17:6]).

Bundan sonra Asur'un ele geçirmek istediği ülke Yahuda'ydı. Ahaz'ın Asur'a gösterdiği bağlılık, onun uyuşu olması o günü erteledi. Ayrıca Asur'un başka sorunları da elini bağlıyordu: Hem içsel ayaklanmalar oluyordu, hem de Asur'un yönetimi altındaki ülkeler başkaldırıyordu.

Asur'un sorunlarından yararlanarak Ahaz'ın oğlu Hizkiya, Asur'a karşı daha yürekli bir tavır aldı (2. Krallar 18:7). Yeşaya, Asur'dan korkmamak için Yahudalılar'ı sürekli yüreklendirdi (Yeşaya 10:24; 37:6). Başka bir ülkenin yardımına bel bağlamadan, yalnız Tanrı'dan yardım ve kurtuluş beklemeleri için onları isteklendiriyordu. Ne var ki, Hizkiya'nın Yeşaya'dan başka öğütçüleri de vardı. Siyasal ufukta Asur'a karşı durabilen tek düzenli ve güçlü bir egemenlik vardı. Bu da Mısır'dı. Mısır'ın eğitilmiş ordusu, atları ve arabaları çoktu. Bunlar yetmezse, Mısır eksikliklerini Etiyopya'dan tamamlayabilirdi. Yeşaya'yı dinlemeyenler, elçileri Mısır'a gönderdiler (30:2-4,7; 31:1; 36:6,9; 37:9).

Sanherib, egemenliğinin beşinci yılında (İ.Ö. 701) ordusuyla birlikte Yahuda'ya girdi, kırk altı duvarlı kenti aldı ve Yerusaleml'i kuşatarak ona saldırdı (Yeşaya 22:1-14). Hizkiya özellikle tapınağın hazinelerinden Sanherib'e büyük bir armağan verdi (2. Krallar 18:14-16). Bundan sonra Sanherib bir ara geri çekildi.

Çok geçmeden Sanherib, ordularıyla Lakiş'teyken bakanlarını Hizkiya ve Yerusaleml'e göz dağı vermeye gönderdi (Yeşaya 36:2-22; 37:8). Yeşaya Hizkiya'yı düşmanlarına karşı durması için yüreklendirdi. Tanrı da Hizkiya'nın gösterdiği iman karşısında Yahuda için

araya girdi (37:1-7,14-38). Yeşaya'nın peygamberlik görevini gördüğü dönemdeki bu olaylar unutulmamalıdır.

B. Peygamberlik, tarihi araştırma yapılmadan incelenemez.

Tanrı insanların, tarihi O'nun açısından değerlendirmelerini ister. Doğal anlayışına dayanan kişi, Tanrı'nın kutsal ilkelerini bilmediği için, kendi yaptıklarını olumlu bir biçimde yorumlar. Tanrı aynı eylemlerde kutsallığına uygun bir yan bulamaz. Bu yüzden Tanrı'nın istemiyle insanların eylemleri arasında gittikçe genişleyen bir uçurum oluşur. İnsanlar yaptıklarıyla sanki uçurumun ötesinden Tanrı'ya meydan okurlar. Tanrı insanları sevdiği için onları yanlış yoldan geri çağırmaktan vazgeçmedi. Peygamberleri aracılığıyla onlara Kutsal Sözünü bildirdi, onları uyardı ve başkaldırmanın yargısını açıkladı.

Peygamberler, insanları Tanrı'ya karşı boyun eğmeyen tavırlarından döndürmeye çabalıyordu. Toplumu uyarırken geçmişten ve olacak olaylardan birçok örnek verdiler. Bu nedenle Kutsal Yazı'yı okuyanlar, peygamberlerin yazılarını kavrayabilmek için onların yaşadıkları günlerin tarihini anlamalıdır.

C. Tanrı dünyada olup bitenlerden uzak durmaz.

Tanrı, dünya tarihiyle yakından ilgilendi. Tarihi insanların bilinçli ortaklıklarıyla yönetmek istedi. Bu amacını İsrail'le kurduğu ilişkiyle örnekleyerek bütün uluslara göstermek istedi. Ne yazık ki, İsrailoğulları çoğu zaman Tanrı'yla bu ortaklıklarını uluslara gösterecekleri yerde Tanrı'nın bildirimlerini duymazlıktan geldiler; Tanrı'yı tanımayanlar gibi ülkesel güç peşinde koştu. Peygamberler, bu ortamda İsrail toplumuna seslenirken elbette İsrail'in ilişki kurduğu ulusların adından söz etmekle yetinmiyorlardı. O ulusları da Tanrı'ya boyun eğmeye çağırdılar. Peygamberler döneminde İsrail ve Yahuda açısından en çok önem taşıyan uluslar şunlardı: Asur, Babil, Suriye ve Mısır. Peygamberler, İsrail'in komşuları olan Edom, Filistin ve Moab gibi küçük uluslardan da söz ederler.

Ç. Yeşaya kitabında adları geçen uluslarla ilgili tarihsel özet:

1. **Asur**, İsrail'i sıkıdüzene sokmak için Tanrı'nın görevlendirdiği ilk büyük «eğitim değneği»ydi. İ.Ö. 854 yılında İsrail kralı Ahab, Suriye kralı II. Benhadad'la birlikte Asur kralı III. Şalmaneser yönetimindeki ordulara karşı ülkesinin özgürlüğünü korumak zorunda kaldı. Çabası yeterli olmadı: İ.Ö. 722 yılında V. Şalmaneser İsrail'i Asur'a sürgün etti.

Asur tarihinin bir özeti:

İ.Ö. 1115-1077

I. Tiglat-pileser

I. Tiglat-pileser'in komutanlığındaki Asur, batı Asya'da yoğun saldırılarda bulundu. Ne var ki, sömürgeci tasarılarını engelleyen güçlü direnişle karşılaştı. Bu çağda İsrail, Asur tarafından saldırıya uğramadığı için Davut ve Süleyman'ın krallıkları altında Orta Doğu'da devlet olarak sağlamlaşabildi.

İ.Ö. 890-885

II. Tukulti-Ninurta

İ.Ö. 885-860

II. Aşurnasırpal

İ.Ö. 859-824

III. Şalmaneser

İ.Ö. 781-772

IV. Şalmaneser

İ.Ö. 745-727	III. Tiglat-pileser (İkinci adı, «Pul»du [2. Krallar 15:19; 1. Tarihler 5:26]). İsrail kralı Menahem'den vergi aldı (2. Krallar 15:19,20). İsrail kralı Pekah'ın günlerinde kuzey İsrail'i ele geçirdi (2. Krallar 15:29).
İ.Ö. 732	Asur, Şam'ı ele geçirdi.
İ.Ö. 727-722	V. Şalmaneser
İ.Ö. 722-705	II. Sargon
İ.Ö. 722	Asur, İsrail'i yendi.
İ.Ö. 705-681	Sanherib Yahuda'nın çoğunu ele geçirdi ama Yerusaleml'i ele geçiremedi (2. Krallar 18:17-19:9). Oğulları tarafından öldürüldü (2. Krallar 19:36-37).
İ.Ö. 680-669	Esarhaddon (2. Krallar 19:37; Ezra 4:2; Yeşaya 37:38)
İ.Ö. 669-627	Aşurbanipal (Osnappar, Ezra 4:10) Binlerce (22.000 üstünde) çiviyazısı tableti büyük bir kütüphaneye topladı.
İ.Ö. 614	Asur kenti Med kralı Cyaxeres ve Babil kralı Nabopolassar tarafından ele geçirildi.
İ.Ö. 612	Nineve ele geçirildi.
İ.Ö. 609	Asur egemenliği, Haran'da uğradığı yenilgiyle sona ermiş sayıldı.

2. Babil tarihinin bir özeti:

İ.Ö. 1728-1686	Hammurabi'nin egemenliği Marduk adlı bir ilaha tapınılıyordu. Hammurabi 1000-1500 yıllık yasal gelenekleri bir araya topladı, tüm egemenliğinde geçerli olan ünlü bir yasa kitabını hazırladı. Bu zamandan kalma sözlükler, matematik eserleri, gökbilimsel metinler ve çiviyazısıyla yazılmış çok sayıda bilimsel belge bulunmuştur. Hammurabi altında Babil, ilk kültürel doruğuna ulaştı. Hammurabi'yi izleyenler Babil'i genişlettiler ama çok zaman geçmeden Kasitler'in saldırısına uğradılar. Kasitler güney Mezopotamya'yı ele geçirerek onun üzerinde İ.Ö. 12. yüzyıla dek egemenlik sürdürdüler. Onlara ilişkin bilgi azdır.
İ.Ö. 1530	Kasitler'in saldırıları altında güçsüz kaldığı için Babil, Etiler tarafından yenilgiye uğratıldı. Etiler yeniden Anadolu'ya döndüler. Babil, Kasitler'in egemenliğine geçti. En sonunda İ.Ö. 1150'de Kasitler'in boyunduruğundan kurtularak kısa ömürlü bir krallık kurabildi.
İ.Ö. 1116-1078	I. Tiglat-pileser Babil'i Asur'un yetkisini tanımaya zorladı.
İ.Ö. 1000	Bu dönemde İsrail nasıl barıştan yararlandıysa Babil de yararlanarak yeniden Asur'dan bağımsızlığına kavuştu. Sırayla Asur kralları, olanak buldukça başkaldıran Babil'in üstesinden gelerek onu Asur'la birleştireyorlardı.
İ.Ö. 859-824	III. Şalmaneser
İ.Ö. 811-782	III. Adad-nirari
İ.Ö. 722-705	II. Sargon

İ.Ö. 705-681	Sanherib
İ.Ö. 626	Kildani prens Nabopolassar, Asurlar'ı yenerek Babil tahtına geçti.
İ.Ö. 605-561	Babil, Nebukadnetsar'ın egemenliğinde ününün doruğuna ulaştı.
İ.Ö. 605	Yahuda'yı sürgüne götürdü. Daniel peygamber ve Kral Yehoyakim, Babil kentinde oturdular (2. Tarihler 36:5,6; Daniel 4:30).
İ.Ö. 561-559	Nebukadnetsar'ın oğlu Evil-Merodak (2. Krallar 25:27; Yeremya 52:31)
İ.Ö. 559-555	Nebukadnetsar'ın damadı Nergal-şaretser (Yeremya 39:3) Evil-Merodak'ı öldürüp tahta geçti.
İ.Ö. 556-539	Nabonidus, krallığının üçüncü yılından başlayarak oğlu Belşatsar'la birlikte egemenlik sürdü. Eşi Nitrokis, Nebukadnetsar'ın kızıydı.
İ.Ö. 553-539	Belşatsar (Daniel 5)
İ.Ö. 539	Pers kralı Koreş Babil'i ele geçirdi. Koreş adına Med kralı Daryuş tahta geçti. Babil, Asurlular'a karşı başkaldırdığı gibi, olanak buldukça Persler'in de boyunduruğundan kurtulmaya çalışırdı.

3. Mısır tarihinin bir özeti

İ.Ö. ;1876	Yusuf, ağabeyleri tarafından Mısır'a satıldı. Hiksos hanedanı zamanında başbakan oldu (Tekvin 41:39-44).
İ.Ö. ;1446	İsrail'in Mısır'dan çıkışı
İ.Ö. ;975	Süleyman, 21. Hanedan'ın son firavunlarının birinin kızıyla evlendi. Firavun, kızına düğün armağanı olarak Gezer kentini verdi. İsrail'in malı olan Gezer, ondan önce Mısırlılar eline geçmişti (1. Krallar 9:16). Bu evlilik ve armağan, o çağda Mısır'la İsrail arasındaki güven ilişkisini vurgular.
İ.Ö. 945-924	I. Şişak (22. Hanedan) Yeroboam, İsrail kralı Süleyman onu öldürmeyi amaçlayınca Mısır'a kaçtı (1. Krallar 11:40).
İ.Ö. 610-594	Firavun-neko Yahuda kralı Yoşiya, Megiddo'da Firavun-neko'ya karşı açtığı savaşta öldürüldü (2. Krallar 23:29). Firavun-neko, yeni kral Yehoahaz'ı alıp onu Mısır'a sürdü ve Yahuda'yı vergi vermeye zorladı (2. Krallar 23:30-35). Babil eliyle çok ağır yenilgilerle karşılaştı (2. Krallar 24:7).
İ.Ö. 594-588	II. Sammetik Babil'in Orta Doğu'da oluşturduğu boyundurukları kırmaya çalıştı. Yahuda kralı Tsedekiya, bundan yüreklenip Mısır'ın yardımına ümit bağladı. Yeremya buna karşı uyarıda bulundu (Yeremya 46:25,26a).
İ.Ö. 525-341	Pers boyunduruğu altına girdi.
İ.Ö. 332	Büyük İskender Mısır'ı yendi.

Bu fırtınalı dünya tarihinin içinde Tanrı adamları, İsrail'e ve Yahuda'ya Tanrı'nın görüşünü ilettiler. Peygamberler Asur ve Babil gibi saldırgan ülkelerin gücünün, Tanrı'nın gücü karşısında bir hiç olduğunu biliyor ve bildiriyorlardı. Tanrı o ulusları, İsrailoğulları'nı sıkıdüzene sokmak için araç olarak kullanacaktı. Ne var ki, Tanrı'nın kutsal arıtıcı yöntemleri son bulunca, o ulusların korkunçluğu da yok olacaktı. Tanrı İsrail'i ne denli ağır yargılamış olsa da, İsraililer'i kesinlikle dünyadan silmeyecekti. Üstelik İsrail, peygamberlerin uyarılarına kulak vererek tanrısal düzene uyum sağlasaydı, bildirilen yargıdan da kurtulurdu. Ne yazık ki, dinleyenler ve olup bitenleri ruhsal bir anlayışla yorumlayanlar çok azdı.

D. Yeşaya kitabının yapısı

Yeşaya kitabında yazılan olaylar 62 yılı kapsar. Yeşaya Uzziya, Yotam, Ahaz ve Hizkiya adında dört kralın egemenlikleri süresinde İ.Ö. 740-680 yılları dolaylarında Yahuda bölgesinde hizmet görüyordu. Bu süreçte Asur Samiriye'yi ele geçirdi, İsrailiiler'i sürgüne götürdü ve Sanherib Yahuda'ya saldırdı (İ.Ö. 701).

Yeşaya'nın 1.-6. bölümleri, Kral Uzziya döneminde yazıldı. Yotam'ın krallığı, altıncı bölümünün sonuyla yedinci bölümün başlangıcı arasında geçer. Yeşaya kitabında bu dönemden kalma bir bilgi yoktur. 7:1-10:4'e dek olan peygamberlikler yapısal bir birlik ve bir amaç gösterir. Bu parça Ahaz'ın Suriye'ye ve İsrail'e karşı savaştığı günlerde yazıldı. Bundan başka 14:28-32 ayetleri, Ahaz'ın öldüğü yılda bildirildi. Bu ayetler dışında 10:5'ten başlayarak kitabın sonuna dek olan bütün parçanın Hizkiya'nın krallığı zamanında yazıldığı sanılır.

Yeşaya'nın önbildirileri şu yedi ana konuyu inceler:

1. Sürgünde olan İsrail ve Tanrı'nın İsrail'e eziyet edenleri yargılaması
2. İsrail'in Babil'den dönüşü
3. Mesih'in utançta açıklanması
4. Yahudi olmayanların kutsanması
5. Mesih'in yargıç olarak açıklanması
6. Krallık çağında Davut'un doğru Dalı'nın egemenlik sürmesi
7. Yeni dünya ve yeni gökler

Yeşaya şöyle de bölünebilir:

- I. Yahuda'yla ilgili peygamberlikler (1-12)
- II. Uluslarla ilgili peygamberlikler (13-27)
- III. Efraim ve Yahuda'yla ilgili uyarıcı önbildiriler (28-35)
- IV. Tarihsel parantez: Sanherib'in saldırıları ve Hizkiya'nın hastalığı (36-39)
- V. Tanrı'nın yüceliği ve görkemi (40-48)
- VI. Rabbin acı çeken Uşağı (49-57)
- VII. Yüreklendirici son sözler ve peygamberlikler (58-66) (Scofield, s. 713)

Kitabın ana konusu, İsrail'in Mesih'i'dir. Yeşaya'nın en önemli önbildirileri, Mesih'in doğumu (7:14; 9:6), Tanrılığı (9:6-7), hizmeti (9:1-2; 42:1-7; 61:1-2), ölümü (52:1-53:12), dünyadaki bin yıllık egemenliği (2., 11., 65. bölümler), v.s. ile ilgilidir. (Scofield, s. 713) Yeşaya bazen «beşinci müjdeci»¹ olarak adlandırılır, çünkü İsa Mesih'in sağladığı kurtuluşu, Eski Antlaşma'da Yeşaya kadar kesin ve belirgin bir biçimde başka bir yazar yoktur. Musa'ya verilen Yasa yürürlükte olduğu sürece Eski Antlaşma'nın başka hiçbir yazarı, kayradan aynı keskinlikle söz etmez. Yeni Antlaşma'da tanıtılan «kilise» ya da «Mesih inanlılarının topluluğu» Yeşaya bölümünde açıklanmaz, ama Mesih İsa -- kişiliği, acıları ve aracılığıyla Yahudi olmayanlara sağlanan kutsamalar açısından -- açıkça görünmektedir.

Yeşaya bölümünde Yerusalem'le ilgili önemli peygamberlikler bulunur. (Yerusalem otuzdan çok adla adlandırılır.) Aynı zamanda Yeşaya'nın peygamberlikleri İsrail'e, Yahuda'ya ve dünyanın tüm uluslarına değinir (2:4; 5:26; 14:6,26; 40:15,17,22; 66:18).

¹Mesih İsa'nın yaşamını kaleme alan diğer müjdeciler Matta, Markos, Luka ve Yuhanna'dır.

Yeşaya saraya girip çıkıyordu, ama kralın övgüsünü ya da herhangi kişisel bir yarar kazanmak için Tanrı Sözü'nü yumuşatmadı (1:10-23; 2:11-17; 3:9-15; 5:7-25; 7:13; 28:7-21; 38:1). Kendisine bildirildiği gibi Tanrı Sözü'nü başkalarına ilettiler.

Yeşaya, kitabın başlangıcında İsraililer'i ve Yahudaları günahları için payladı, gelecek yargılar konusunda uyardı ve günahınlarını bırakmaya çağırdı. O günkü diğer güçlü uluslar üzerine gelecek yargıları da bildirdi. Yeşaya, Tanrı'nın paylama ve yargı bildirimlerini güvenilirlikle bildirmesine karşın, günah işleyen kişiler için acı acı ağladı (22:4).

Yeşaya bölümünün son parçalarında Mesih'ten, egemenliğinden ve cennetten çok söz edilir. Çağlar boyunca Kutsal Ruh aynı yöntemi kullanır: İlk kişiyi günahını bırakmaya isteklendirir, sonra kişiyi avutur. Günahını bırakmayan kişi Tanrı'nın avuntusundan yararlanamaz.

E. Yeşaya kitabı Kutsal Söz kanonuna aittir.

Başka hiçbir yazarın sözleri Yeşaya'nınki kadar çok Yeni Antlaşma'ya aktarılmamıştır. İsa Mesih ve öğrencileri, Yeşaya bölümünden birçok ayet alıntıldılar. İsa Mesih'in bu bölümü açıkça onaylamıştır. O, Yeşaya bölümünün Kutsal Söz kanonuna ait olduğunu gösterdi.

F. Yeşaya kitabı bir tek yazar tarafından yazıldı.

Kimileri Yeşaya bölümünün bir tek Yeşaya tarafından değil, iki ya da ikiden çok yazar eliyle yazıldığını öne sürerler. Şu noktalar Yeşaya'nın, adını taşıyan bölümü tek başına yazdığını gösterir.

Dışsal kanıtlar

1. LXX², en geç İ.Ö. 250 yılında Yeşaya'nın tümünün Amots oğlu Yeşaya tarafından yazıldığını bildirir.
2. Yeşaya adlı birden çok kişinin Yeşaya bölümünü yazdığını ileri sürenler, 40.-66. bölümlerin olduğu gibi başkaları tarafından ve daha geç bir tarihte yazıldığını savlarlar. Ekklesiastikus Kitabı'nı yazan Sirak'ın oğlu İsa, Hizkiya'yla çağdaş olan Yeşaya'nın Yeşaya kitabının 40.-66. bölümlerini yazdığını bildirir (Ekklesiastikus 48:18-24 [İ.Ö. 180]).
3. Yeni Antlaşma'yı kaleme alanlar ve onlarla çağdaş olan yazarlar, Yeşaya kitabının son bölümlerinin Yeşaya tarafından yazıldığını destekler (Matta [3:3]; Luka [3:4-6]; Yuhanna [12:38]; Vaftizci Yahya [Yuhanna 1:23]; Etiyopyalı [Haberciler'in İşleri 8:28-34]; Nasıra'daki ihtiyarlar [Luka 4:16-20]; Yosefus [Ant.Jud., 11:1]. Yosefus, çok okumuş bir tarihçiydi; Yeşaya'yı yazan birçok yazardan hiç söz etmedi. Üstelik kimileri başka bir Yeşaya tarafından yazıldığını ileri sürdükleri bölümde Koreş'le ilgili peygamberliğin (44:28) Amots oğlu Yeşaya'nın eliyle yazıldığını bildirir. Pavlus da çok yüksek eğitim görmüş biriydi (Haberciler'in İleri 22:3). Gamaliel ve diğer öğretmenleri, birden çok Yeşaya'yla ilgili bilgileri olsaydı, bunu Pavlus'a öğretirlerdi. Ama Pavlus'un Yeşaya'dan aktardığı alıntılarda Yeşaya'dan hiçbir iz yoktur. Gerçek şu ki, Yeşaya kitabının birkaç yazarın bir araya getirilmiş metinleri olduğuna ilişkin hiçbir kanıt ve dinsel gelenek yoktu.

²Eski Antlaşma kısmen İbranice, kısmen de Aramca diliyle yazılmıştır. İ.Ö. 3. yüzyılda Eski Antlaşma, İskendireye'de yaşayan ve Yunanca konuşan büyük Yahudi azınlık için Yunanca'ya çevrilmeye başlandı. Başlangıçta yetmiş iki uzman bu çeviri üzerinde çalıştığı için, bu kitaba Latince yetmiş anlamına gelen «Septuagint» adı verildi. Septuagint'in kısaltılması, Romen rakamlarıyla yetmiş demek olan LXX ile yazılır.

4. İ.S. on ikinci yüzyılda yazan Aben Ezra, 40.-66. bölümlerinin Yeşaya'nın yazısı olmayabileceğini ilk ileri süren kişiydi. Aben Ezra'dan önce ve onun gününden ta onsekizinci yüzyılın sonuna dek bu kuşkuyla dile getiren başka hiçbir fısıltı duyulmadı. Mezmurlar'ın bir yazı bileşiği ve Meseller'in dört yazı koleksiyonundan oluştuğu (Süleyman'ın Meselleri 1:1; 25:1; 30:1; 31:1) bilinirdi. Ama Yeşaya kitabının tek bir yazarın eseri olduğu herkes tarafından kabul edildi.

İçsel kanıtlar

1. Dil ve anlatış biçimi tüm kitapta aynıdır.
2. Düşünceler, benzetmeler, betimlemeler ve söz söyleme sanatı, kitabın tümünde aynı anlatış biçimini yansıtır. Örneğin:
 - a. Yeşaya Tanrı'nın kutsallığını vurgular (57:15). Onun Tanrı için en çok kullandığı unvan, «İsrail'in Kutsalı»dır. Bu unvanı 1.-39. bölümlerde on bir kez, 40.-66. bölümlerde on üç kez kullanır. Eski Antlaşma'nın tüm diğer kitaplarında bu unvan yalnız beş kez kullanılır.
 - b. Yeşaya, Tanrı'nın gücünü «İsrail'in (Yakup'un) Kadiri» deyimiyle vurgular (1:24; 49:26; 60:16).
 - c. Tanrı İsrailoğulları'yla bir antlaşma yaptı. Onlar O'nun seçtiği topluluk, O'nun çocuklarıdır (1:2,3; 2:6; 3:12; 40:1,11; 41:8,9; 43:1,15).
 - ç. İsrailoğulları Tanrı'ya karşı günah işleyerek antlaşmayı bozdular, Tanrı'yı öfkeliendirdiler (1:2-4,21-23; 5:4; 43:22-24; 48:1-8; 63:10), adaletsizlik yaptılar (1:17,23; 3:12,15; 5:7,23; 59:8,13,14), yalancı ilahlara tapılar (1:29; 2:8; 31:7; 40:19,20; 41:7; 44:9-20; 57:5), suçsuz kanı döktüler (1:15,21; 59:3,7). Bunun için sıkıdüzene sokulacak, Babil'e sürüleceklerdi (5:13; 6:11,12; 39:6,7; 42:22; 47:6). Ne var ki, Tanrı kalan bir azınlığı geri getirecekti(r) (10:20-22; 11:11,12; 14:1-3; 43:1-6; 48:9-20; 49:25). Onları kendi ülkelerine yerleştirecek ve onları kutsayacaktı(r) (12; 14:1; 35:1-10; 44:26; 51:11; 52:7-10).
 - d. Tanrı Yahudi olmayanları Yahudiler'le birleştirecektir (11:10; 25:6; 42:7; 49:6; 55:5; 60:3).
 - e. Orduların Rabbi Davut'un tahtı üzerinde krallık edecektir (9:6,7; 24:23; 32:1; 33:17).
 - f. Bu Kral aynı zamanda Kurtarıcı'dır (1:27; 35:4,9,10; 41:14; 53:5-12; 59:20).
 - g. Kurtarıcı'nın egemenliğinde esenlik olacaktır (9:7; 32:1,17; 42:1-4; 49:8-10), ağlayış duyulmayacak (35:10; 51:11; 65:19) ve zarar veren hiçbir şey olmayacaktır (4:4; 11:9; 65:25).
 - h. Kullanılan benzetmelerden bazıları şunlardır:
 - 1). Karanlık ahlaksal cahilliği ve ışık ahlaksal bilinci simgeler.
Yeni Antlaşma'da ışık ve karanlık simgeleri çok kullanılır, ama Eski Antlaşma'da yalnız üç kitabı -- Eyup, Mezmurlar ve Yeşaya'yı -- niteler. Bu üç kitaptan yalnız Yeşaya ışık ve karanlık benzetmesini sık sık kullanır (5:20,30; 9:2; 13:10; 42:16; 50:10; 58:10; 59:9; 60:1-3, v.s.).
 - 2). Körlük ve sağırlık ahlaksal cahilliği simgeler.
Eski Antlaşma'da bu benzetmeler neredeyse yalnız Yeşaya'ya özgüdür (6:10; 29:10,18; 32:3; 35:5; 42:7,16,18,19; 43:8; 49:18).
 - 3). Çiçeğin ya da yaprağın solması insanlığı simgeler (1:30; 40:7; 64:6).
 - 4). Filiz, fidan ve kök sürgünü, Mesih'i simgeler (11:1; 53:2).
 - 5). Mesih'in egemenliğindeki esenlikle ilgili simgeler, Yeşaya kitabının ilk ve son parçalarında aynıdır (11:5-9'u 65:24-25'le, 2:2-4'ü 65:25b ile karşılaştırın).
 - 6). Su, ruhsal yaşam ve tazelenmeyi simgeler (30:25; 33:21; 35:6; 41:17,18; 43:19,20; 55:1; 58:11; 66:12).
 - 7). Tanrı çömlekçi ve insan çömlek parçası olarak simgelenir (29:16; 45:9; 64:8).
 - 8). Yerusalemler çadıra benzetilir (33:20; 54:2).
 - 9). İsrail'in günahattan artılışı, madenin cüruftan artılışına benzetilir (1:25; 48:10).

3. Tüm kitabın ortak özelliği olan söz ya da deyimler bütün kitapta yinelenir. Örneğin,
- İsrail'in Kutsalı (Yukarıda «İçsel kanıtlar», 2.a numaralı nota bakın).
 - İsrail ve Yakup'tan aynı ayette söz edilir (9:8; 10:20; 14:1; 17:3,4; 27:6; 39:23; 40:27; 41:8,9,14; 42:24; 43:1,22,28; 44:1,5,23; 45:4; 46:3)
 - «Rabbin ağzı söyledi» cümlesi (1:20; 40:5; 58:14)
 - «Rab diyor» ya da «Tanrı diyor» anlamına gelen ama sık sık karşılaşılmayan «yomar Yahve» ya da «yomar Elohim» cümlecğiyle açıklanır (1:11,18; 33:10; 40:1,25; 41:21; 66:9).
 - Kutsal Ruh'un kişiliğe sahip oluşu (11:2; 34:16; 40:7,13; 48:16; 59:19; 61:1; v.s.)
 - Kaos (şaşkınlık, ıssızlık, boşluk, boş şey, v.b. anlamına gelen) kavramı için «tohu» sözcüğü kullanılır (24:10; 34:11; 40:17,23; 41:29; 44:9; 45:18,19; 59:4).
 - «Sancak dikilecek» cümlecği (5:26; 11:10,12; 13:2; 18:3; 49:22; 62:10)
 - İsrail'den «sürgünler» olarak söz edilişi (11:12; 16:3,4; 27:13; 56:8)
 - Özel deyim olan «şimdiden ebede kadar» (9:7; 59:21)
 - Tanrı öfkesinin bir anlık olduğuna ilişkin bildiri (26:20; 54:7,8)
 - Doğruluk ya da doğru şeyler anlamına gelen, az rastlanır «nâkoakh» sözcüğü (26:10; 30:10; 57:2; 59:14)
 - Tanrı'nın kararlarının değişmezliğini gösteren, «onu kim geri çevirir?» cümlesi (14:27; 43:13)
 - Eksiksiz esenliği anlatmak için «selamet selamet» sözleri (26:3; 57:19): Bu ayetlerden başka bu deyim yalnız 1. Tarihler 12:18'de geçer.
4. Yeşaya kitabının ilk ve son kesimlerinde birbirlerine benzeyen açıklamalar çoktur:
- 1:13 ve 66:3
 - 1:29 ve 66:17
 - 9:7 ve 37:32
 - 11:7 ve 65:25
 - 11:9 ve 65:25
 - 14:24 ve 46:10
 - 24:19,20 ve 51:6
 - 24:23 ve 60:19
 - 25:8 ve 65:19
 - 26:1 ve 60:18
 - 27:1 ve 51:9
5. Önceden verilen bildirimleri tamamlayan sonradan verilen bildirimler vardır:
- 1:30'la 64:6'yı karşılaştırın.
 - 25:6'yla 55:1,2'yi karşılaştırın.
 - 3:26'yla 52:2'yi karşılaştırın.
 - 1:30 ve 5:6'yla 58:11'i karşılaştırın.
 - 5:6 ve 32:13'le 44:4 ve 55:13'ü karşılaştırın.
 - 5:5-7 ve 32:10-14'le 62:4-12'yi karşılaştırın.
 - 28:5'le 62:3'ü karşılaştırın.
6. Mısır'ı açıklayan 19:5-10 parçası dışında, Yeşaya kitabının tümünde yer biçimleri ve bitkiler, Suriye ve Filistin'de bulunan doğal topografyayı betimler:
- Babil'de bulunan palmiye ağacından söz edilmez. İsrail çevresinde bulunan Lübnan'ın yüce erz ağaçları (2:13; 10:34; 14:8; 29:17; 35:2; 37:24; 40:16), çınar, servi, şimşir, kavak, akasya, mersin ve meşe ağaçlarından söz edilir.
 - Başan (2:13; 33:9)

- c. Karmel, Şaron (33:9; 35:2; 65:10)
- ç. Fırat Irmağın'ndan bir tek kez söz edilir (8:7). Oysa su kaynaklarından söz edilince Filistin bölgesinde bulunan akıntı, pınar, havuz gibi sular anlatılır (15:6,7; 22:11; 30:25; 35:7; 41:18; 58:11).
- d. Babil'de bilinmeyen ama İsrail bölgesinde sık sık bulunan kayalardan, mağaralardan, kayaların kovuklarından söz edilir (2:10,19,20; 42:22; 57:5).
- e. Yeşaya İsrail'de bulunan hayvanlardan da söz ederek onları simgesel biçimde kullanır (1:3; 5:29; 11:6,7; 30:6; 31:4; 35:9; 38:13,14; 56:9; 59:11; 65:25).

İsrail bölgesini açıklayan bu yönler, tek bir Yeşaya'nın yazar olması için güçlü bir kanıttır.

G. Yeşaya Bölümünü Açıklanışı notlarının kullanılışı

Açlık grevini sürdüren kişi, sağlığını, gücünü ve zihinsel yeteneklerini yitirir; yaşamını yaşam kaynaklarından esirger. Tanrı Sözü'nü okumayan bir Mesih inanlısı, ruhsal açlık grevi yapan bir kişidir. «İnsan yalnız ekmekle yaşamaz, Tanrı'nın ağzından çıkan her sözle yaşar» (Matta 4:4).

Tanrı, Kutsal Sözü'nü kişinin Mesih'e inanarak sonsuz yaşam sahibi olması için (Yuhanna 20:31) ve Tanrı'nın bildirdiği tüm gerçeklere uygun bir düzende yaşaması için verdi. Kutsal Ruh, Kutsal Söz'ü kullanarak Mesih inanlısının yaşamını günahattan arındırır ve inanlıyı Mesih benzerliğine dönüştürür (Yuhanna 16:13; 17:17; Galatyalılar 4:19). Tanrı Sözü'nü okumayan bir kişi, günahattan temizlenmek ve Mesih'in benzerliğinde değiştirilmek istemeyen bir kişidir. Bu tutumu savunan birey, gerçekten Mesih'e iman edip etmediğini, yaşamını O'nun yetkisine verip vermediğini yeniden düşünmeye ve ciddi bir biçimde ruhsal durumunu yoklamaya çağrılır.

Ciddi ve gerçek bir Mesih inanlısı, Tanrı Sözü'nün yaşamında her gün işlemesine izin verir. «Tüm Kutsal Yazı Tanrı esinlemesidir. Gerçeği öğretmeye, yüreği elestirmeye, yaşamı düzeltmeye ve doğruluk yolunda eğitmeye yarar. Öyle ki, Tanrı adamı yetkin olsun, her iyi iş için donatılsın» (2. Timoteos 3:16-17). Tanrı Sözü'nü gittikçe artan yetenekle temelden anlayan ve uygulayan bir Mesih inanlısı, yaşam veren bu sözleri başkalarıyla etkili bir biçimde paylaşır (2. Timoteos 2:15).

Yeşaya'nın Açıklanışı kitabı, Mesih inanlısının ve Mesih inanlıları topluluklarının Kutsal Söz'de bildirilen gerçek yaşam ilkeleriyle donatılmaları için yazıldı. Kullanılışı için şu önerileri sunulur:

1. Tanrı Sözü'nü okumadan Yeşaya'nın Açıklanışı'ni kullanmayın.

Önce Yeşaya kitabının bölümlerini sırayla okuyun. Teker teker her bölümü birkaç kez okuyarak onun ana konularını çözmeye çalışın. Öğrencileri için sınav hazırlayan bir öğretmen gibi, her kesimle ilgili sorular yazın. Anlamadığınız sözler ve kavramların altını çizin. Her bölüme, ana konularını özetleyen birer başlık verin.

2. Bir bölümü yukarıda açıklandığı gibi inceledikten sonra Yeşaya'nın Açıklanışı'na başvurabilirsiniz.

Yeşaya'nın Açıklanışı, Yeşaya kitabını bölüm bölüm açıklar. Her bölüm ayet ayet, sözcük sözcük ya da cümlecik cümlecik açıklanır. İncelenen sözcük ya da cümlecik kalın harflerle yazılır. Sonradan ve normal harflerle yazılan notlar kısa ya da uzun olabilir. Bu notlar, incelenen söz ya da cümlecikle ilgili değişik bilgiler verebilir. Örneğin, özgün metinde

kullanılan İbranice sözcüğün anlamı, tarihsel bilgi, vurgulanan belirli bir öğreti, öğretilen ilkenin günlük yaşamda uygulanması, yan ayetler, v.s. Bu geniş bilginin tek bir amacı vardır. O da okuyucunun Kutsal Söz'ü olabildiğince geniş ve derin bir biçimde anlaması ve bununla birlikte Tanrı'ya artan bir sevgi ve söz dinlerlikle bağlanmasıdır (Yuhanna 14:15; 21; 23; 24,31; 15:10).

Ğ. Yazarın okuyucuya kişisel sözleri

İlkin Matthew Henry'den duyuyoruz: Yeşaya Peygamberliği'yle ilgili notları yazarken, metnin temel yorumunu iletmeye çalıştım. En iyi açıklamaya başvurdum. Ruhsal şeyleri ruhsal şeylerle, Eski Antlaşma'yı Yeni Antlaşma'yla karşılaştırdım. Tanrı'ya dua ederek Gerçek Ruh'un beni yönlendirmesini diledim. Buna karşın, «anlaşılması güç bazı yerler vardır». Bu parçaların ince anlamını kendim ve okuyucu için çözemedimse, onlara ters anlam vermemeyi ve kendimi yıkıma uğratmamayı yeğledim (2. Petrus 3:16). Yeşaya Peygamberliği'nin mühürlerini açma hakkı Tanrı Kuzusu'nundur.

Bu peygamberliğin soyut bir kuram aşamasında kalmasını istemedim. Bundan böyle, Tanrı Sözü'nü yalnız anlamakla yetinen değil, imanda ve kutsallıkta eğitilmek isteyen okuyucular Yeşaya'dan derlenen ilkeleri yaşamlarında somut bir biçimde uygulasınlar diye açıklanmanın günlük yaşamdaki yönlerini vurguladım. «Tüm Kutsal Yazı Tanrı esinlemesidir. [Peygamberlikler de!] gerçeği öğretmeye, yüreği eleştirmeye, yaşamı düzeltmeye ve doğruluk yolunda eğitmeye yarar. Öyle ki, Tanrı adamı yetkin olsun, her iyi iş için donatılsın» (2. Timoteos 3:16,17).

Anlamı açık ve yaşamda uygulanması kolay anlaşılabilir parçaları, özellikle İncil'i anımsatan parçaları incelemek ve üzerinde düşünmek beni çok sevindirmekle birlikte daha zor parçaları ele almak için güç bulmamı sağladı. Bu tarlanın birçok yerinde hazineleri çıkarmak için tıpkı maden ocaklarında olduğu gibi derin yerler kazmak gerekir. Ama başka yerlerde zengin ve değerli ürünler, toprağın yüzeyine serpilmiş durumdadır. İşimizde bunlar bizi çok yüreklendirdi. Okuyucuyu da yüreklendirmesi için duacıyız.

Bu ana dek Tanrı yardımcımды. Bu açıklamayı bitirmek için yaşamama izin verdiği için O'nu övüyorum, O'na şükran borcumu yükseltirim. (Matthew Henry's Commentary, Cilt IV, sayfa xi-xii).

Yukarıdaki satırlar, Matthew Henry'nin 18 Temmuz 1712'de kaleme aldığı duyguları ve düşünceleri açıklar. İki yüz seksen altı yıl sonra ben, Henry'nin yazdıklarını kendim için de onaylayabilirim.

N. Fırıncioğlu
22 Ağustos 1998

Yeşaya Bölümünün Açıklanışı

- I. Yahuda ile ilgili peygamberlikler (1-12)
 - A. Tanrı'nın Yahuda'ya karşı davası (1:1-31)
 - B. Son günlerle ilgili vaatler (2:1-4)
 - C. Kutsamadan önceki sıkıdüzen (2:5-2:22)
 - Ç. Sıkıdüzenin sürmesi (3:1-4:1)
 - D. Sıkıdüzenin ortasında ümit (4:2-6)
 - E. Tanrı bağının türküsü (5:1-7)
 - F. «Vay»lar (5:8-23)
 - G. «Vay»ların temel kaynağı ve cezası (5:24-30)
 - Ğ. Yeşaya'nın görmesi (6:1-13)
 - H. Tanrı'nın belirtisi (7:1-25)
 - I. Asur'un saldırısıyla ilgili bir peygamberlik (8:1-22)
 - J. İsrail'in tek ümidi: Kutsal Çocuk (9:1-7)
 - K. Dört kıtalı bir yargı şiiri (9:8-10:4)
 - M. Davut'un krallığı kurulur (11:1-12:6).
- II. Uluslarla ilgili peygamberlikler (13-27)
 - A. Babil'in yükü: Rabbin Günü'nde tamamlanacak bir peygamberliktir (13:1-22)
 - B. Moab'ın yükü: Bir gecede biten yıkım (15:1-16:14)
 - C. Şam'ın yükü (17:1-14)
 - Ç. Habeş ilinin ırmakları ötesindeki ülke (18:1-7)
 - D. Mısır'ın yükü (19:1-24)
 - E. Habeş ve Mısır'ın sürgünlüğünün bildirisi (20:1-6)
 - F. Deniz çölünün (Babil'in) yükü (21:1-10)
 - G. Duma'nın yükü (21:11-12)
 - Ğ. Arab ilinin yükü (21:13-17)
 - H. Rüyet vadisinin (Yerusalem'in) yükü (22:1-25)
 - I. Sur'un yükü (23:1-18)
 - İ. Genel olarak dünyanın, özellikle Yahuda'nın ve kilisenin son günleri (24-27)
- III. Efraim ve Yahuda'yla ilgili uyarıcı önbildirimler (28-35)
 - A. Samiriye'ye uygulanan sıkıdüzen Yahuda için de bir uyarı oldu (28).
 - B. Yerusalem (Ariel) ve Yahuda gelecek yargı konusunda uyarılıyorlar (29).
 - C. Yerusalem'in yıkıma uğraması yakındır (30).
 - Ç. Yerusalem'in saldırılmasının bir özeti (31)
 - D. Mesih'in egemenliğinin simgesi olan Hizkiya'nın egemenliği (32)
 - E. Sanherib'le ilgili son peygamberlik (33)
 - F. Rabbin oç alma günü (34)
 - G. İsa Mesih'in egemenliğindeki ortam (35)

- IV. Tarihsel parantez: Sanherib'in saldırıları ve Hizkiya'nın hastalığı (36-39)
- A. Sanherib'in saldırısı (36,37)
 - B. Hizkiya'nın hastalığı ve iyileşmesi (38)
 - C. Hizkiya'nın aptallığı: Babil'in Yahuda'ya sürgüne götüreceği önceden bildirilir (39).
- V. Tanrı'nın yüceliği ve görkemi (40-48)
- A. Yerusaleml avutulacaktır (40:1-11).
 - B. Yerusaleml'in avuntusu Tanrı'nın eşsizliğidir (40:12-27).
 - C. Yalancı ilahların güçleri ve bilgileri Tanrı'ninkiyile kıyaslanamaz (41).
 - Ç. Tanrı'nın seçkin hizmetkarı tanıtılır (42:1-7).
 - D. Tanrı'nın kişiliği açıklanır (42:5,8,24).
 - E. Tanrı'ya yeni bir övgü söylenecek (42:10-12).
 - F. Tanrı, düşmanlarını yenecek, körlere ışık ve rehber olacak (42:13-16).
 - G. Tanrı'nın uyarılarına aldırmayanlar yargılanacaktır (42:17-25).
 - Ğ. Tanrı, İsrail'i dünyanın dört bir yanından toplayacaktır (43).
 - H. Kurtulmalıkla kurtaran başka Tanrı yoktur (44).
 - I. Tanrı'dan başka Tanrı ve Kurtarıcı yoktur (45).
 - İ. Tanrı adaletini yaklaştırmaktadır (46).
 - J. Babil'in kadınları dul ve evlatsız kalacaktır (47).
 - K. Ey İsrail, dinle! (48)
- VI. Rabbin acı çeken hizmetkarı (49-57)
- A. Tanrı'ya bekleyenler utandırılmayacaktır (49).
 - B. Tanrı'nın adına güvenilsin (50).
 - C. İsrail'e yönelik vaatler yinelenir (51).
 - Ç. «Uyan, ey Sion!» (52).
 - D. Boğazlanan Kuzu tanıtılır (53).
 - E. İsrail, Yahve'nin gelini olarak yerine döndürülür (54).
 - F. Tanrı'ya bulunabilirken arayın (55).
 - G. Tanrı insanlardan kurtarışı için hazırlık bekler (56).
 - Ğ. Tanrı'nın döneklilik yapanlara ve alçakgönüllülere karşı tavrı (57)
- VII. Yüreklendirici son sözler ve peygamberlikler (58-66)
- A. Uyarı borusu çalınır (58)
 - B. Tanrı, aralarında adam olmadığını gördü (59).
 - C. Tanrı'nın yüceliği İsrail üzerine doğdu (60).
 - Ç. Kurtuluş kalkınmaya yol açar (61).
 - D. Tanrı'nın vaatleri, dua gereksinimini ortadan kaldırmaz (62).
 - E. Kırmızı giysiyle bu gelen kimdir? (63)
 - F. Tanrı, O'na bekleyenler için eylemde bulunur (64).
 - G. Tanrı, İsrail'e yaptığı işlemlerde adaletlidir (65).
 - Ğ. Tanrı'nın dünyanın sonu için yapacağı hazırlıklar bildirilir (66).